

CETURTDIENA, 11. JŪLIJS, NR.5

BALTĀ AVĪZE

PIRTS – VIETA, KUR SATIKTIES AR SEVI

Maira Džeņa foto

Vakar centrālais notikums bija pirtī iešana. No sirds paldies visiem tiem sirsnīgajiem neretiešiem, kuri 189 nometnes dalībniekiem kurināja 12 pirtis un mūs visus uzņēma.

Sirsnīga pateicība arī pirtniekiem no visas Latvijas: Inesei un Jānim Atim Krūmiņiem, Andrim Tomašūnam, Aldim Ārem, Laimai Kazemirai, Diānai Apelei, Kristapam Reķim, Gundaram Ziedam, Inārai un Vilnim Vaitekūniem, Ringoldam Grāpim, Robertam Šilingam, Anitai Elksnei, Gatim Kubliņam, Ģirtam Strautmanim, Līgai Reiteri, Sandrim Laizānam, Ričardam Bataragam, Vijai Liepai, Ainai un Gvido Tobjiem, Vilnim Beihmanim, Laurai Puķītei – Rogai, Ērikam Leimanim, Daigai Vētrai, Ilmāram un Ivetai Zemniekiem, Inesei un Jurim Vasiļevskiem, Ingunai Almbauerei, Ingunai Žogotai, Jānim Rubenim, kuri deva brīnišķīgu iespēju nometnes dalībniekiem izbaudīt latviskās pirts rituālu.

Par to, kādēļ nometnes vadītāji Juris un Aelita Batņa nometnes tēmai izvēlējušies pirts rituālus, stāsta Aelita Batņa: Mēs ar Juri 3x3 kustībā ienācām ar pirts mācību. Esam tie, kuri Latvijā kopj un attīsta pirts kustību. Mazsalacas 3x3 saietā par pirtī iešanas tradīcijām cilvēki ļoti interesējās. Esam dzirdējuši arī ārzemju latviešu viedokli, ka mēs pārlietu slavinām pirts kultu. Mēs respektējam to, jo iespējams, ka ilgstoša prombūtne svešumā ir atstājusi savu ie-tekmi. Pirts ir vieta, kur krīt maskas, kur cilvēks var satikties ar sevi. Latvietis svinēja svētkus, viņam bija dzīves godi un bija arī pirts, ko viņš kurināja katru nedēļu. Ja gribam at-

jaunot gadskārtu svētkus, ģimenes godus, tad ļoti nopietni jādomā arī par pirts kultūras atjaunošanu un attīstīšanu. Pirts latvietim ir baznīca, par ko liecina vairākas tautasdziesmas, piemēram, arī tā, kas ir nometnes moto. Strādājot pirtī man nācies novērot, ka cilvēki nepazīst dabu – kokus, zālītes, bet, sākot iet pirtī, viņi sāk iepazīt dabu, pamanīt augus, dzīvniekus, putnus. Kamēr es negāju pirtī, es vienmēr nokavēju ievu ziedēšanu. Kopš esmu pirtniecē, es ievu ziedēšanu jūtu pa stundām, es to gaidu, redzu, izbaudu, jo tieši ievu pirts ir man vismīļākās. Un zinu, ka arī citi pirtnieki šo laiku izbauda. Mēs pirtī nesam ļoti daudz augus, lai tie smaržo. Jau Senajā Ēģiptē, Grieķijā, lai izsauktu labos Dievus, kūpināja dažādas smaržas, jo Dievs nāk uz smaržu.

Uz papīra mēs bijām ļoti rūpīgi izplānojuši nometnes dalībnieku pirtī iešanu, taču reālajā dzīvē tas nebija tik vienkārši īstenojams. Un tomēr šodien cilvēki ir priecīgi par piedzīvoto.

Satikties ar Dievu var dziedot, dejojot dančus, arī pirtī iešanā ir iespējams to izdarīt un izbaudīt labsajūtu, ko nav iespējams aprakstīt vārdos.

Pirts skolu ir beiguši jau 250 cilvēki un pēc neilga laika būs vēl viens izlaidums ar tikpat lielu skaitu jaunu pirtnieku. Pirts kultūra attīstās, mēs pirtīs ne tikai peramies ar dažādu koku zaru slotiņām, nesam pirtīs ziedus, esam sākuši pirtīs dziedāt, dziedināt, strādāt ar dzimtas saknēm. Visā pasaulē neviens pirtī neiet tā, kā latvieši. Šorīt parunājos ar Jolantu Bogustovu, kura ar prieku stāstīja, ka, pēc vakardienas pirtī iešanas, viņa ir atguvusi spēkus.

Mums ir gandarījums, ka 3x3 nometnēs ir izdevies ieinteresēt cilvēkus par pirtīm un vairāki no viņiem jau ir pabeiguši pirts skolu, piemēram, Inese un Jānis Atis Krūmiņš, Andris Tomašūns, kuri ar interesi ir mācījušies pirts skolā. Katru gadu no 3x3 saieta dalībniekiem viena grupa sāk mācīties pirts skolā, kuri saprot, kāda nozīmē ir tai kopības sajūtai, ko var izbaudīt pirtī.

Ja cilvēki regulāri ietu pirtī, viņi būtu veselāki, varētu izjust pieskārienu kultūru un uzlabotos savstarpējās attiecības. Es novēlu katram, kurš vēl nav izbaudījis pirts rituālu, uzdrīkstēties to izdarīt, jo pirtis šonedēļ vēl tiks kurinātas un nometnē esošie pirtnieki vēl pērs tos, kuri to vēlēšies. Arī puikām, kuri šajā nometnē top par vīriem, piektdien tiks kurināta pirts un viņi pirts rituālā tiks nominēti vīru kārtā.

Daiga Kļanska

DIENAS KĀRTĪBA

PIEKTDIENA, 12. JŪLIJS

7.00 – 9.00 Celšanās, rīta rosme
9.00 – 9.30 Brokastis
9.40 – 10.10 3x3 TV ziņas
10.15 – 12.45 Rīta ievirzes
13.00 – 14.00 Pusdienas
14.00 – 16.30 Pēcpusdienas ievirzes
16.45 – 19.00 Pievakares ievirzes
19.00 – 20.00 Vakariņas
20.15 – 21.15 Brīvais laiks, patstāvīgās sporta aktivitātes
21.15 – 21.30 Vakara pasaciņa mazajiem
21.30 – 22.00 Daudzinājums
22.00 CIEMOS PIE ULDA SILIŅA atvadu vakars. Humors, dziedāšana un draudzīga sadzīve.
22.00 Vakara viesi – Krišjānis Sants un Mikus Čavarts piekalnītes pļaviņā pie daudzinājuma vietas un pēc tam skolas aktu zālē
22.00... Danči, nikšana

PAZIŅOJUMI

Šovakar dančos
Smuzicēs Inguna
Žogota un spēlmaņu kopa
no Kokneses „Skutelnieki”.

Rīt, 12. jūlijā pievaka-
res ievirzi bērniem
no plkst. 16.45-19.00 vadīs
Leļļu teātra aktieri Dace
Vītola un Edgars Kaufelds.

PAZIŅOJUMI

Piektdien un sestdien no pulksten 10 – 12.30 pie kalējiem (aiz dienesta kopmītnes pie šķūnišiem) varēs sarunāt un par nelielu atlīdzību nopirkt metālkalumus. Sākot no atslēgu piekariņiem līdz svečturiem (no Ls 1,5 līdz Ls 40). Tālrunis 29611961.

Neretas siera sējējas ir apņēmušās sasiet 35 mājas siera ritulišus, kas sver aptuveni 1 kg un maksā Ls 3,50 kilogramā. Varēs pasūtīt četru veidu sierus – parasto, ķimeņu, diļļu un ar paprikas piedevu. Interesentiem jāpiesakās Informācijas centrā. Sierus piegādās svētdienas ritā pirms došanās mājās.

Šodien skolas 1.stāvā uz sienas tiks piestiprināti dalībnieku saraksti. Lūgums līdz sestdienas rītam pārbaudīt un nepieciešamības gadījumā precizēt savus datus. Dalībnieku sarakstus saņems katrs dalībnieks, kurš būs norādījis savu e-pasta adresi, tos saņems e-pastā. Savukārt tiem, kuri vēlas saņemt sarakstu papīra formātā, jāpiesakās Informācijas centrā. Dalībnieku adrešu saraksti tiek veidoti, lai veicinātu latviešu ģimeņu draudzības arī pēc nometnēm.

PATEICĪBA

Sirsniņš paldies pirts saimniecei Jolantai Albrehtai un pirtniekiem Ilmāram un Ivetai Zemniekiem par iedvesmojošo pirts vakaru.

Gunita, Evita, Ināra, Nata, Lita.

„BALTĀS AVĪZES” REDAKCIJA

Daiga Kļanska, Uldis Siliņš, Ilze Brinkmane, Zane Bukša, maketētāja Velta Mika.

Redakcija atrodas lielās skolas otrajā stāvā biznesa inkubatorā 15.kabinetā, e-pasts: baltaavize@inbox.lv, mob. tālr. 29 808301.

Maira Dzeņa foto

MŪSU PIRTS STĀSTI

Ārija Liepiņa – Stūrniece (Rīga): Pirts bija lieliska, fantastiska. Šo vakaru, manuprāt, es nekad neaizmirsīšu. Tā kopības apziņa, tā savējo sajūta, un tas, ar kādu mīlestību, ar kādām rūpēm visi trīs pirtnieki - Inese, Līga un Sandris -, darbojās ar mums, tas, kā mēs paši bijām gatavojušies, vākdami augus pirtsslotoiņām, sējuši pirts cepures no papardēm – šī gatavošanās vien jau bija vesels notikums. Mēs sastapām brīnišķīgu pirts saimniecei Staņislavu, kura arī mūs sagaidīja ar milzīgām rūpēm un sirds siltumu. To visu ir grūti aprakstīt. Es apbrīnoju visus trīs mūsu pirtniekus, jo mēs bijām diezgan liela grupa, bet neviens nepalika neapbužināts, neierīvēts ar skrubi vai nenopērts. Kaut ko tādu piedzīvot – tā tiešām ir liela dāvana un būtisks notikums manā dzīvē. Tagad es patiešām spēju novērtēt šī rituāla vērtību. Šodien es redzu, ka no mūsu lielās grupas cilvēki staro. Pašlaik no viņiem visapkārt plūst iekšēja gaisma, tagad sasveicināties kā savējie. Viss ir dzīvs - mēs, augi, arī tā pirtiņa ir dzīva. Vakar vakarā bija tāda sajūta, ka visi dzīvības spēki gaviļēja. Ar visu to, ko pirtiņa spēj dot un mūsu pirtnieku zināšanas, visi tie viedie vārdi, vēlējumi, ko viņi tur dudināja pie sevis. Tas patiešām ir īpašs piedzīvojums, it īpaši cilvēkiem, kuriem mājās savas pirtiņas nav. To visu es patiešām esmu novērtējusi, ielaidusi sirdī un glabāšu.

Valdis Dzelzkalējs (Zviedrija): Mūsu ģimene bija „Ceļinieku” pirti kopā ar vēl vienu ģimeni un kopā ar pirtniekiem bijām četrpadsmit cilvēki - krietns pulciņš. No sākuma pirts procedūras baudīja bērni, bet kungi bija pēdējie, un mājās mēs atgriezāmies krietni pēc pusnakts. Pirts piedzīvojums man pirmoreiz bija jau pirms pāris gadiem pie Līgas Reiteres un vakar es ļāvu tos baudīt citiem, jo bija daudz tādu, kas to nebija piedzīvojuši. To ir ļoti grūti izstāstīt, tas ir jāpiedzīvo pašam. Katram ir jāatrod pašam savs pirts rituāls, un to var izdarīt tikai mēģinot un mēģinot. Katram cilvēkam tas ir atšķirīgi – ir kaut kādas lietas, kas patiek labāk, un ar laiku izdodas atrast to, kas sev ir vistuvākais un piemērotākais, bet ir jāatceras, ka nekas jau nav akmeņi kalts, katra reize ir īpaša un

katru reizi kaut kas jauks var būt kas cits, tādēļ vajag ļauties eksperimentiem. Pastāvēs, kas mainīsies.

Andris Tomašūns (Jelgava): Pirti gāja ļoti labi, no sākuma gan nomaldījāmies un aizbraucām uz citu pirti, nekā bija paredzēts, bet vēlāk jau atradām īsto. Nopērāmies, citus nopērām, es arī pēru, izdziedājāmies. Biju kopā ar Krievijas latviešiem, kuriem bija bieza dziesmu klade, tādēļ mēs pamatīgi izdziedājāmies un paklausījāmies viņu repertuāru.

Vija Liepa (Rīga): Bija ļoti jauki saimnieki un atmosfēra. Aina ar Gvido mums rādīja vēja pērienu, un to katrs varēja arī pamēģināt,

Ingūniņa spēlēja kokli, tā kā – bija ļoti jauki. Es pati arī pēru, man bija mērķis noskrubēt arī savus bērnus un tas izdevās, noskrubēju arī divus citus cilvēkus. Ar pirts gudrībām sāku iepazīties pirms trīs gadiem, tā lēnām, lēnām un mācos joprojām. Katra reize atšķiras viena no otras, tas ir atkarīgs gan no cilvēkiem un viņu emocionālā stāvokļa, gan gadalaika, gan no pirts. Perot jūtu, ka man pret to cilvēku, kuru es pēru, ir patiesa mīlestība, atbildība par viņa labsajūtu un pēc tam, protams, ir milzīgs gandarījums par padarīto.

Dace Vītola (Liezēre): Jau ļoti sen cerēju, ka mani kāds īsts pirtnieks nopērs, vienu reizi jau to izbaudīju, šī bija otrā reize un bija patiešām brīnišķīgi. Gribēju piedzīvot arī „lidojumu” un masāžu ar skrubi arī nebiju iepriekš izbaudījusi. Neskatoties uz to, ka mums nebija diķa, tikai auksts ūdens vannītēs, kontrastterapiju ar to tikai veicinājām. Tā ir brīnišķīga izjūta, ka tu jūti, ka par tevi kāds tā rūpējas un atbild, visas tās sirds gudrības arī ir tāda kā maģija, ar karstumiem un zālītēm, ūdeni. Radās sajūta, ka esmu kā tāds gaisa burbulītis. Dvēseles baltumu esmu jau dažādos veidos piedzīvojuši un šoreiz tas izdevās pirti. Cilvēkam tā ir viena no nepieciešamajām procedūrām, tas ir ļoti labs veids, kā uzturēt savu ķermeni veselū un tīru.

Adolfs Avens (Kanāda): Sievietēm vecums apstājas pie 39 gadiem, bet es savu vecumu teikšu vienreiz un ātri – 2x44+4, un vakar bija pirmā reize, kad es Latvijā pēckara laikos biju pirti. No sākuma biju nervozs, kad pateica, ka visiem jāiet Ādama kostīmā, bet tad tas pārgāja, lai gan tiešām smuka jaunkundze sēdēja man turpat pretim, bet tas reglaments laikam ir, ka nedrīkst viņu aizskart. Šorīt mēs abi satikāmies un apkampāmies. Visa tā ceremonija bija skaista. Pirts saimnieki bija ļoti jauki cilvēki un mums bija saklājuši galdu, dzirdēju, ka citiem tā nav bijis.

Zane Bukša

VIESOS PIE RAKSTNIECES LŪCIJAS ŪZĀNES GRICGALES KROGĀ

„Senāk ik pēc trim verstīm bija krogs, jo tas sevī ietvēra mūsdienu izpratnē veikalu, viesnīcu, darba biržu, balles vietu jeb kultūras namu. Šodien mūsu ceļi ved uz Gricgales krogu, kurā dzimusi rakstniece un publiciste Lūcija Ūzāne,” stāsta Ilze Līduma, kad novada mācības dalībnieki dodas ceļā.

KROGUS – ĪSTĀ SATIKŠANĀS VIETA

L. Ūzāne mūs sagaida pie Gricgales jeb Medņu kroga, kurā viņa dzimusi. Stāsts sākas par vēsturi, kad vēl pirms 182 gadiem latviešiem nebija uzvārdu, kā arī mašīnu, dzelzceļa, bet toties bija krogi. Tuvākajā apkārtnē – Krusta, Skudras, Auzu, Strobu, Odiņkrogs...

Cēluši vietējie zemniekiem no lieliem laukakmeņiem, kuri stiprināti kopā ar kaļķu javu, bet mazie akmentiņi atsītuši lietu un sniegu. Kroga priekšā aug kreses, bet I. Līduma teic, ka tautā tās sauc par riteņspolēm un tās bijušas Jāņa Jaunsudrabiņa mātes mīļākās puķes.

Lūcijas kundze stāsta, ka viņas tēvs krogu izlozējis, kad pēc I Pasaules kara daļīti īpašumi. Tas bijis pussabrucis, tādēļ meklējis palīgu. Dzirdējis, ka kalpu meita Mare strādā pat puiša darbus, lai dabūtu lielāku algu. Neretas tirgū Mari uzrunājis un lūdzis nākt par kroga saimniecei. Pēc ilgākām pārdomām viņa piekritusi precēt krogu, jo ilgojusies pēc savām mājām. Tā Lūcijas vecāki sagājuši kopā. Vecumdienās viņas māte atzinusi, ka tie bijuši viņas mūža laimīgākie gadi, lai arī sākumā interesējis tikai krogs kā īpašums.

Lai gan rakstniece pašlaik dzīvo Jēkabpilī, viņa brauc uz šejieni, lai koptu dārzus un kā pati saka: „Kopš 1983. gada gādāju par kroga labu vecummaizi.” Šeit iekārtojusi arī nelielu muzeja telpu, kurā iespēja iepazīties ar senām fotogrāfijām, kas liecina par apkārtnes kādreizējo interesanto un piepildīto dzīvi – bijuši gan kori, gan orķestri, rīkojuši lepnas kāzas un citus godus. Bijusi pienotava, divi veikali, pasts. Kāds atnesis senas Mēmeles un Neretas pagasta kartes,

Aināra Valdovska foto

kurās atzīmētas visas bijušās mājas un to nosaukumi. Diemžēl tagad nav vairs nekā. Pussagruvusi arī rakstnieces pirmā skola, ēkas vienā galā vēl pulcējas apmēram pieci luterāņu draudzes pārstāvji.

Aija Saldovere ar skumjām pa ceļam rāda un stāsta, ka te bija Pilskalnes skola, par kuru mēģinājuši iestāties, jo bijusi kā maza, bet stipra kultūras un izglītības saliņa ar labu auru. Toreizējais pagasta vecis vairāk domājis, kā optimizēt un ietaupīt, bet laikam aizmirsis par mazajiem cilvēkbērniem. Daudzas ģimenes tādēļ aizbraukušas uz neatgriešanos.

Rakstnieces nelielajā, bet skaisti iekoptajā dārziņā aug gardas jāņogas, upenes, ērkšķogas, arī kāds neatpazīstams ārstniecības augs. „Fizāļus mēs saucam par žīdu ķiršiem, bet pie mājas jāaug pīlādzim, dievkociņam, mežrozītei,” teic viedās sievas.

Kopā ar Olgu Vakenguti no Omskas pie viena krūma mielojamies ar baltajām jāņogām. Uz vaicājumu, vai tālajā Krievijā arī aug jāņogas, Olga atklāj, ka aug gan. Viņa ļoti labi runā latviski, tas esot ģimenes nopelns, lai arī viņas tēvs ir vācietis, ģimenē runājuši latviski.

VO VELLOSI!

Drīz tiekam aicināti uz tikko plūktu piparmētru tēju. „Tik daudz šokolādes

esmu ēdis tikai 3x3 nometnē,” atzīstas Ainārs Valdovskis, kurš mūsu tikšanos piefiksē ar fotokameru. Vārdu pa vārdam un izrādās, Aināram ir talants ieraudzīt un dokumentēt Latvijas dabas retumus. Piemēram, Gada sēni – vēdekļa sārtaini, kura Latvijā nebija atrasta 12 gadus, bet uz kroga sienas viņš pamana un nofotografē reto vairogblakti. „Ja pamanāt kādu skaistu tauriņu, pasakiet,” lūdz Ainārs.

Sarunā pie tējas Lūcijas kundze atceras, ka pirms 11 gadiem 3x3 saietā kopā ar Janīnu Kursīti vadījusi ievirzi par latviešu valodu. „Vo vellos! Ir neretiešu visaugstākais novērtējums,” stāsta I. Līduma. Uzsākam nelielu diskusiju, vai ir ievirzes vai novirzes, tad Ilze smaidot noteic: „Ja citiem ir kaut kādas novirzes, tad mums ir īstā ievirze”.

Uz vienām no kroga – muzeja durvīm pielikts liels citāts no Lūcijas Ūzānes teiktā: „Rakstīt – tas ir kā grauzt akmeni ar zobiem un vēl ar mēli nolaizīt...” Viņas kontā ir daudz grāmatu par vietējiem un daudziem citiem interesantiem cilvēkiem. Piemēram, par dzejnieku Pelēci – „Aleksandrs – dzejnieks un viņa laiks”, „Saules koka meklētājs” – par rakstnieka Jāņa Veseļa dzīvi.

Apstājamijs arī pie J. Veselim veltīta piemiņas akmens. Tuvumā atrodas viņa dzimtā māja „Aniņi”. Netālu „Kaneniekos,” dzīvojis arī rakstnieks Jānis Kļaviņš. Senāk bija tik sniegotas ziemas, ka no vienas mājas uz otru rakti sniega tuneļi, lai Ziemassvētkos varētu viens otru apciemot, atceras rakstniece.

„Ar grāmatu par Jāni Veseli ķēpājos 10 gadus, jo, kad viņa sieva Mirdza man uzticēja vīra intīmo piezīmju kladi, divus gadus nespēju atgūt. Toties mēģināju atpazīt, kuri no prototipiem ir viņa neskaitāmās mīļākās jeb mūzas...”

Atceļā I.Līduma pievērs uzmanību un liek lūkoties visiem pa labi, kur lejā paliek Zemgale, bet mēs atrodamies uz Sēlijas vaļņa. Uzzinām, ka Nereta atrodas Sēlijas nolaidenuma malā.

Ilze Brinkmane

LATVIJĀ SAULE SPĪD ILGĀK!

Zanes Bukšas foto

Daži saka, ka iespajds par cilvēku veidojoties pirmajās 90 sekundēs un vēlāk to būtiski izmainīt vairs nav iespējams, citi, ka tas mainās ik dienas. Lai kā būtu ar cilvēkiem, viens nu ir skaidrs – lai iemilētu zemi, no kurienes ir nākuši tavi senči, vairāki gadi nav nepieciešami. Ir pagājis mazliet vairāk par nedēļu, kopš **Nikolajs Strads** pirmoreiz ieradās Latvijā, un pa šo neilgo laiku viņš jau ir izbaudījis, cik bagātīga un skaista ir Latvija un tās kultūra: „Latvija ir ļoti skaista, un es jau esmu to iemilējis.” Pēc saulainās Kalifornijas viņš pagaidām neskumst, un piebilst, ka saule Kalifornijā riet daudz ātrāk un diena Latvijā ir garāka.

PIRMIE IESPAIDI - DZIESMU SVĒTKI

Viens no spilgtākajiem brīžiem, ko viņš kopā ar brāli Mišu, kurš Latvijā ir otro reizi, jau ir piedzīvojuši ir XXV Vispārējie latviešu dziesmu un XV deju svētki: „Mēs ar brāli Dziesmu svētkos piedalījāmies kopā ar deju kolektīvu „Pērkonītis” no Losandželasas. Šim

kolektīvam pievienojāmies pavisam nesen un dejas vajadzēja iemācīties ļoti ātri. Mēs abi bijām jau ilgu laiku dejujuši kopā ar deju kolektīvu „Ritenītis” no Sanfrancisko, tādēļ dejas nav mums kaut kas pilnīgi jauns. Dziesmu svētkos es brīnišķīgi pavadīju laiku, un ceru, ka arī turpmāk man būs iespēja dejot kopā ar „Pērkonīti”, lai pēc pieciem gadiem šeit atkal atgrieztos. Dejojot Dziesmu svētkos ar tik daudziem latviešiem, pārņem neaprakstamas sajūtas un adrenalīna pieplūdums. Skatījos arī noslēguma koncertu, kuru patiešām izbaudīju, bija ļoti skaisti. Paliku nomodā visu nakti, lai pusastoņos no rīta uzreiz dotos uz 3x3 nometni, saka Nikolajs.

Brālim **Mišam Stradam** šie bija otrie Dziesmu svētki, kurus viņš vēroja klātienē, bet pirmie, kuros piedalījās: „Latvijā biju pirms pieciem gadiem, kopā ar mammu piedalījāmies 3x3 nometnē Malnavā, kā arī vērojām Dziesmu svētkus. Es ļoti vēlējos piedalīties, un šoreiz šī iespēja tika dota, un, atšķirībā no pagājušās reizes, uz Latviju mēs ar mammu paņēmām līdzī arī brāli. Dziesmu svētki ir vienreizējs pasākums, kopā sanāk tik daudz cilvēku un dalās priekā, visa valsts ir vienojusies, lai radītu kaut ko ļoti, ļoti skaistu. Un iespēja dejot kopā ar tik daudziem cilvēkiem – tā ir unikāla pieredze, par kādu es nemaz nebiju sapņojis. Apmeklējam arī noslēguma koncertu un dažām dziesmām, piemēram, „Saule, Pērkons, Daugava”, dziedāju līdzī. Zināju vārdus, jo Vašingtonā apmeklēju kursus, kuros mēs mācījāmies daudzas no šīm dziesmām.”

SAPROT DAUDZ VAIRĀK

Tikpat lielu sajūsmu un jaunus iespajdus ir radījusi arī 3x3 nometne, kura ir devusi iespēju brāļiem labāk apgūt latviešu valodu, kurā viņi pagaidām vēl nerunā: „Mana latviešu valoda uzlabojas ļoti lēnām,

vēl nevaru isti runāt, bet saprotu daudz vairāk. Valodas apgūšanai ļoti vērtīga ir dziedāšana, varbūt, ka 3x3 nometnes beigās es jau varēšu pateikt kādu teikumu,” teic Miša. Nikolajs piekrit, ka piedalīšanās 3x3 nometnē ir palīdzējusi paātrināt valodas mācīšanos: „Cilvēki šeit ir ļoti atsaucīgi un jauki, un uzturēšanās kopā ar latviešiem man patiešām palīdz saprast valodu labāk.”

Valodas apguve, protams, nav vienīgais labums, ko brāļi gūst no nometnes. Viņi aktīvi apmeklē sev interesējošās ievirzes un cenšas uzzināt arvien vairāk: „Nometnē mani ir ieinteresējušas ievirzes, kurās tiek mācīta ārstēšana ar augiem. Gan nodarbības, gan pārgājieni ir devuši iespēju labāk iepazīt Latvijas dabu. Portlendā es studēju holistisko medicīnu (holistiskā pieeja uzsver fiziskā un garīgā vienotību) un esmu pusceļā, lai kļūtu par ārstu, tādēļ šeit iegūtās zināšanas man būs ļoti noderīgas.”

NOTEIKTI ATGRIEZĪSIES 3x3

Daudz jauna par Latviju, tagad esot Latvijā un 3x3 nometnē, kā arī laika gaitā tiekoties ar citiem latviešiem Losandželasas un Sanfrancisko kopienu rīkotajos pasākumos, ir iemācījušies ne tikai viņi paši, bet arī viņu amerikāņu draugi: „Saviem amerikāņu draugiem esmu daudz stāstījis par latviešiem un Latviju, tādēļ viņi šajā jomā ir diezgan izglītoti, pirms Dziesmu svētkiem viņiem bieži rādīju deju mēģinājumu video, par kuriem viņi bija sajūsmā un nespēja noticēt, ka viens no dejojotājiem esmu es,” stāsta Miša.

Abi brāļi kopā ar mammu Latvijā būs līdz jūlija beigām, taču zina, ka šī pavisam noteikti nav pēdējā reize, kad viņi viesojas Latvijā un piedalās 3x3 nometnē: „Man ir prieks, ka mums ir dota iespēja piedalīties šajā nometnē, tā ir tālu prom no trokšņainajām pilsētām, tādēļ tā ir iespēja no tā visa atpūsties un izbaudīt mieru. Tā ir iespēja iepazīties ar apbrīnojamiem cilvēkiem. Esmu pārliecināts, ka šeit atgriezīšos,” saka Nikolajs.

Zane Bukša

STĀSTS PAR ATTIECĪBĀM

No Laimītes izlūdzos trīs labumiņus:

- sētā labu arājiņu, vienmēr gudru padomiņu, no Dieviņa – veselību, dziedāja Inese Krūmiņa, ievirzes “Latviskā dzīves ziņa un pirts rituāli” viena no vadītājām.

Ievirzes dalībnieki runāja par gudro padomiņu, lai saprastu savu dzīvi, ikdienu, spētu palīdzēt sev un tuviniekiem.

Trešdien galvenā ievirzes vadītāja bija Sarmīte Kreišmane, kas apsolīja, ka klausītājiem pēc lekcijas būs vairāk jautājumu nekā atbilžu. Daudzi Sarmīti jau pazīst, bet nezinātājus viņa iepazīstināja sevi. Sarmīte nākusi no Sēlijas, dzīve aizvedusi uz Kurzemi, kur bijis jāiemācās lielīties. Viņa augusi mežos un dzīvojusi brīvu bērna dzīvi, par ko ir pateicīga vecākiem. Dzīve Sarmīti vedusi pa visādiem ceļiem – viņa studējusi psiholoģiju, budismu, vēdas, kamēr atgriezies pie latviskām gudrībām un par savu uzdevumu uzskata dziedināt un dalīties ar savu pieredzi.

Sarmīte mācīja, ka viss apkārt ir dzīvs un apdvēselots, un apdvēseļošana parādās tautas dziesmās un buramvārdos. Arī sāpes ķermenī ir dzīvas būtnes ar dvēseli, un Sarmīte skaidroja, ka ar tām dibinot kontaktus un veidojot attiecības, var risināt gan savas problēmas, gan dzīvot saskaņā. Patiesībā visa nodarbība bija par attiecībām – ar stihijām,

ar dievībām, debesu ķermeņiem, augiem, dzīvniekiem un tuviniekiem. Šādi vērojot pasauli, tā kļūst pavisam citādāka.

Sarmīte stāstīja, ka Latvijā nav neviena kaitīga auga, ne dzīvnieka, kas varētu mums sariebt. Daba ir sargājoša un pretimnākoša. Arī ērces. Indīgā ērce pie mums ierodas, kad jādabū mācība. Tad jānoskaidro, kas darīts nepareizi, kāpēc šis pārbaudījums.

Nodarbībā tika runāts par augu aizsardzību, to, ka katram augam ir sava raksturs un īpašības, kas palīdz cilvēkam. Piemēram, bērzam ir visvairāk īpašības un pirti tas der visiem, pilnā ziņā darbojas kā pretinde, meža zemes atīra aknas, savukārt kalnes – zemapziņu utt.

Ja gribat vairāk uzzināt, jautājiet Sarmītei!

Maira Dzeņa foto

Agrita Krieviņa

VAI ROBERTS IR MEKLĒTAIS PUIKA PIRTĪ?

Zanes Bukšas foto

„Es, protams, no pirmās 3x3 nometnes neko neatceros, jo tad man bija septiņi mēneši, tagad ir 11 gadi,” „Baltajai Avīzei” stāsta Roberts Rūdolfs Apiņš, kura dzimta 2002. gadā 3x3 saieta atklāšanā uzvilka Sēlijas karogu.

Šajā nometnē Rūdolfs izvēlējies apgūt vilku mācību, iesaistās objektu teātrī un vēl pagūst piedalīties daudzveidīgajās ievirzēs – dodas pa dabas takām kopā ar Annu Āzi.

„Man patīk, ka vilku mācībā mums stāsta par izdzīvošanas māku mežā, kā no krama un dzelzs, piešķiļot uguni bērza tāsij, ātri iegūst uguni. Pats esmu darinājis bultu lokus, bet tagad to pratišu daudz labāk, jo mums mācīja, kā tos izgatavot no lazdas,” atklāj Roberts.

Skolā Roberts darbojas teātra pulciņā. Uzveduši lugu „Uzmanību, cūka!”, kurā viņš tēlojis jenotu. Viņa tēlotais varonis ir viens no tiem, kas tiesā cūku par nekrietno rīcību – vēlmi visu izpostīt un izbojāt. Varbūt arī tāpēc pie-teicies izzināt dabas takas. Ievirzē uzzinājis daudz jauna par čūskām un lāčiem. Bet objektu teātrī ar visiem kopā veido izrādi „Zaķišu pirtiņa”.

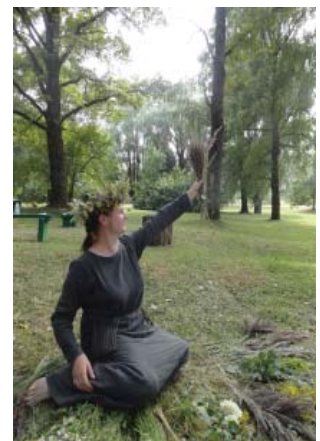
Tā kā vecmāmiņa Egija Apiņa 3x3 dalībniekus iepazīstina ar novadu, tad jautāja, vai Roberts arī zinātu izvadāt pa apkārtnes ievērojamākajām vietām. Zēns teic, ka varētu, bet vecmāmiņa ikdienā viņam vairāk mācot pareizi runāt un rakstīt latviešu valodā: „Ja ko nepareizi uzrakstu, tad liek man rakstīt daudzas reizes.” Kurš mācību priekšmets tad patīk vislabāk? Vislabāk – sports, jo ir labi sporta skolotāji. Mairis Dzenis (3x3 fotostāstu autors – red. piez.) māca spēlēt florbolu, basketbolu, Zigurds Karols – vieglatlētiku.

Vai patīk iet arī pirti, varbūt ir tas puika, kuru meklē? Šo noslēpumu Roberts neatklāj, bet atzīstas, ka pirti apmeklē katru nedēļu, jo pašiem tāda ir un visbiežāk ar bērza slotiņu viņu ieper vectēvs.

Ilze Brinkmane

MAIRA DZEŅA , ĀNDRA TOMAŠŪNA,
AINĀRA VALDOVSKA , ZANES BUKŠAS

FOTOSTĀSTI

UZ PIRKSTIEM IR TULZNAS

Maira Dzeņa foto

Trešdien, intereses mudināta, dodos uz kokles spēli. Pirmo satieku Katrīnu Plūģi, kas pastāsta, ka pirmdien vadītāja Anda Ābele vispirms parādījusi katras stīgas noti – akordu –; tā kā gājis raiti, jau esot apguvuši vienu dziesmu. Pašai Katrīnai nav savas kokles, taču viņa iet mūzikas skolā un apgūst klarnetes spēli. Liene Frei-

mane vadītājai sūdzas, ka no pirmdienas spēles uz pirkstiem ir tulznas (acīmredzot nav tik viegli!).

Pie Andas ievirzes sākumā spēlē akordus bez noteiktas melodijas nots, jo jāatkārto jaunā kokles spēles gramatika (mācīta pirmdien). Protams, bērniem vieglāk padodas, jo viņi ātrāk domā. Vairāk ir bērnu, taču mācīties vēlas arī pieaugušie: viens vīrietis, divas sievietes ar vadītāju sarunājas krieviski, pārējie pacietīgi gaida. Telpā jūtama patīkama gaisotne – miers, uzmanība, sapratne.

Otrajā klasē, pie vadītājas Ingunas Žogotas, notiek kokles skaņošana, kāds to mēģina pats, vairākumam to izdara Ingunu. Viņa gan saka – ar laiku jāiemācās pašam skaņot do mažora gammā.

Pa to laiku, kamēr notiek skaņošana, aprunājos ar Dzintru Ločmeli. Viņa dzied Katlakalna folkloras kopā „Rāmupē” jau otro gadu. Sākusi dziedāt tad, kad bērniņš bijis maziņš, jo gribējusi laiku, kas veltīts tikai sev. Viņai nav priekšzināšanu – dziedot pēc dzirdes, izjūtas. Dzintrai klēpī ir pašdarināta kokle no apses (to viņa iemācījusies kādā citā nometnē).

Viņas vēlēšanās – lai dziesmu spētu no nošu lapas iedzīvināt kokles spēlē.

Dzintra ir lepna par to, ka nometnē ir 10 savējie: sava ģimenīte (viens bērniņš, bet Dzintra klēpī nēsā vēl vienu mazulīti), māsa ar vīru (četri bērni) un mamma.

Uzrunāju puisī Jāni Mežalu no Ādažiem. Viņam esot jāiemēģina viena no mammas gatavotajām koklēm. Mamma Aiga (arī ir saietā), kas dzied folkloras kopā „Laiva” un pati spēlē kokli pie Andas Ābeles, esot pagatavojusi četras kokles. Mammas kokle uzticēta Jāņa draugam Jēkabam Zvirbulim, kas tāpat kā Jānis vēlas apgūt kokles spēles pamatus.

Pēc uzskaņošanas mierīgi sākas nodarbība (citi ierāda stīgas divām jaunpienācējām – neretietēm Agnijai Lazdiņai un Laurai Vecumniecei). Ingunu atgādina pozīciju: uz otrās stīgas uzliekam piekto pirkstiņu, tad otro, trešo un ceturto pirkstiņu uzliekam par vienu stīgu uz priekšu, tad paceļam piekto pirkstiņu (tas neko nedara), četras reizes spēlējam. Ingunu pēc noklausīšanās iedvesmo: „Skaisti skan! Mēs esam 12, pie Andas vēl tikpat; iedomājieties, cik skaisti skanēs noslēguma koncertā!”

Dace Kronīte

NOKLAUSĪTAS SARUNAS

Ik pa jonim redakcijā ienāk kāds 3x3nieks un jautā, vai te atrastos kāda lapa, kuras viena puse ir apdrukāta, bet otra balta. Sākumā esam neizpratnē par šādu lūgumu, kāpēc tieši vajag būt vienai pusei aprakstītai... Atbilde rodam noklausītā sarunā ādas apstrādes ievirzē, jo tur ik pa brīdim atskan jautājums: Kur ir tava papīrpēda? Agriņa Krieviņa izteic pat zināmus draudus: „Es tev saites sagriezīšu!”

Tātad tiek taupīts papīrs un grieztas ādas siksnīņas.

*

Lia Sofija Mika, skatoties uz „Baltās Avīzes” pirmo numuru, secina: „Šī ir nullā avīze – te nav pudeles.”

*

Vakar visi „Baltās Avīzes” redakcijas darbinieki pirts rituālus baudīja kopējā pirtī, izņemot Uldi Siliņu, kurš laikam bija piekukuļojis administrāciju, ka tā viņu bija ierīkājusi citā pirtī. Kad šorīt avīzes redaktore ausīs nāca vēsts par to, ka Siliņš pirts rituālu baudīšanas vietā lasījis grāmatu, viņš dabūja mutisku redaktore rājienu. Siliņš izmisīgi taisnojās, ka pirtī grāmatu lasījis tamdēļ, lai izvairītos no redaktore ap-

vainojumiem, ka viņš tur esot aizgājis plikus sievišķus skatīties. Redaktorei ir pamatotas aizdomas, ka Siliņš pirtī vakar pastrādājis ko nelāgu, jo šodien kāda jaunive viņu pielabināja ar diviem trauciņiem saldā ēdiena, skaidrojot, ka tie esot sveicieni no viņas mammas. Svētdien Siliņš sūkstījās par sievišķu trako vēlmi bučoties ar viņu tā, ka šim elpas trūkstot, tad tagad viņš no tikamiem sievišķiem laikam pieprasa saldo ēdienu...

*

Kāda sieviete dodoties prom no nīkšanas atvadījās ar vārdiem: „Jaunie paliek, skaistie aiziet...”

KO NU, ANDRIEV, DZĒRAJAM DZĒRĀJA VALODA. (4)

SILIŅŠ NERETĀ

Labā diena, labi ļaudis!

Neesam lāga apgrozījušies, kad nometne jau pusē. Vēl pāris dienas, un mēs iesim katrs uz savu pusi. Katrā 3x3 saietā ir tik daudz neapdziedātu varoņu. Piemēram, Ilga Reizniece un Andris Davidons. Viņi ir spēlējuši un dziedājuši 3x3 nometnēs ik gadus. Pa nakti! Līdz plkst. diviem, trijiem, četriem no rīta, cik ilgi vien dejojāji ir gatavi dejoj! Mums pat neienāk prātā, kādas problēmas tas sagādā vijolnieces pirkstiem, bet Ilga turpina spēlēt. Nesauksim to par uzpurēšanos, sauksim to par ziedošanu. Nezinu, kā to citādāk apzīmēt.

Tad vēl unikālā Krūmiņu ģimene, kurai tiešām vajadzētu mainīt uzvārdu, kaut vai saukties par Ozoliem. Pat Krūmi būtu piemērotāks uzvārds un precizāk atspoguļotu šīs ģimenes nopelnus un statusu. Austrālieši sauc krūmus par "bush," bet tas nozīmē "mežs".

Vēl viena tāda daudz izmantota, bet maz apdziedāta varone ir Purciema jeb mākslas amatniece, Rīgas Tehniskās universitātes mācību spēks, mag. Agrita Krieviņa, kas vada apavu un ādas apstrādes nozari. Pūrs ir apzābakojis pusi Latvijas. Arī Neretas 3x3 emblēma ir viņas zīmēta. Tas nav vēl viss: 3x3 karte ar nometņu nosaukumiem ir viņas darbs. Purciema nelaime ir viņas labdabīgums un nespēja pateikt "nē".

Purciema apavi saņēmuši 3.vietu tautas tērpu skatē, bet izrādās, ka viņai ir arī 2.vieta, par ko uzzinājusi tikai vakar. Bez tam Dagnija Pārupe (Alsungas 3x3 emblēmas autore) dabūjusi 1.vietu ar Purciema vadībā šūtiem zābakiem. Lūk, kā!

No vārdiem, kas atkārtojas 3x3 sarakstos, jāmin zaļu sieva Līga Reitere, saukts Ventiņš, ar savu ceļojošo aptieku, ļoti populārs sievišķis; Krišjānis Sants, kustību meistars ar savu partneri Evu Vancāni (atceros, cik meistarīgi Krišjānis dejoja vienā no Karļa Krūmiņa režisētām izrādēm Zaļeniekos, un palīdzēja pabīdīt latiņu tik augstu, ka neviens uzvedums to vēl nav varējis sasniegt); ģimeņu semināra vadītāja Māra Tupese, pirmo reizi bez Līgas Rupertes; Dīnu un Reini Cepļus (Reinis bija viens no maniem aktieriem "Tu esi Rucavā, mans draugs", tēloja kraukli); latviskās virtuves pavārnīca Ieva Kuške (man ir aizdomas, ka tur nekas labs netiek vārīts, vai citādi ievirzei būtu ierādītas telpas 5 km no nometnes); vēsturnieks Andris Tomašūns (labs čoms, bet mani pārņem slepkavīgas dziņas, kad es viņu dzirdu papildinām skaisto suitu dziesmu "Es nenācu šai vietā" ar vecmāmiņām, kas tupus rāpus sargā savus aparātus); politikas ievirzes firers Ansis Bogustovs, samērā vēlins ienācējs mūsu 3x3 klikē, bet izskatās, ka uz palikšanu; runas māksliniece Ārija Liepiņa- Stūrniece; Staltu ģimenes atvase, folkloriste Julgī Stalte, animācijas ievirzes vadītāja Dace Liepa, linu kreklu šuveja (pirtij?! Es vienmēr esmu gājis pirtī bez krekla!) Vija Liepa, Aloyda Jurčenko (kas īsti viņas ievirzē notiek, es nezinu. Kad es viņu satiku, ievirzē nebija ne avotu, ne cilvēku); vēl es sarakstā lasu- Juris Batņa, vada nometni un brīvajā laikā taisa zēnus par vīriem.

Būtu nekoļējiāli neminēt redakcijas locekļus: Kļānskas māmiņu (es tā viņu dēvēju aiz pietātes, gan tikai pa nometnes laiku), korespondentes-reportieres Ilzi Brinkmani, Zani Bukšu un maketētāju Veltu Miku. Visbeidzot minēšu pāris man pazīstamos melnā darba darītājus Daci Miežiti no darba grupas un Daini Kažoku (no skaņu studijas).

Ja es drīkstu runāt arī dalībnieku vārdā, tad sirsnīgs paldies par padarīto un vēl darāmo!

*

Par jaunu satikti veci draugi un paziņas. Vispirms- Partija Putina, Partija Vlasova!

Atbraukusi Lauma! Apkrītam viens otram ap kaklu. Devītā lieluma buča. (Kā tās mēra? Pēc skaļuma, ilguma vai intensitātes?) Vienalga, deviņi latviešiem ir maģisks skaitlis.

Vēl viena veca paziņa ir Diana Apele no Krāslavas. Pirmo reizi tikāmies Jaungulbenē. Noslēguma vakarā, ko mēs abi vadījām ar

Tupešu Māras lauleni Jāni, abi izģērbti par putniem, mana pāva aste bija apsieta ar Dianas darināto lakatu. Tupesis to vēlāk piesavinājis, un es tiku apvainots lakata nozaudēšanā.

*

Vēlos paskaidrot, ka manas slejas ilustrācijā, kur esmu ievietots pudelē (beidzamā numurā pat trijās), abi trauki ir BEZALKOHOLISKA alus pudeles, Purciema zīmētas Skrundas nometnē pirms 11 gadiem.

Tām personām, kas mani uzdrošinās saukt par alkoholiķi, es gribu paskaidrot, ka manas slejas virsraksts nāk no latviešu tautas pasakas un, āzis, kas šos vārdus saka, dzer tikai avota ūdeni. Kā Vecais Stenders saka: cik spēdams, lasi grāmatas, tas prātu pacilā! Nevien pacilā, bet arī izglīto.

*

Vakarā tikšanās sarīkojums "Sanāciet, sadziediet, sadancojiet" ar Neretas pašdarbniekiem. Visumā, ja neskaita sanākšanu un sadancošanu, sadziedāšanu veica paši neretieši. Dejošana bija labāka par dziedāšanu. Būtu bijis labāk dziedātājus ar mikrofoniem novietot tuvāk klausītājiem. No simpātiskā novada vecākā uzrunas, kaut arī teikta pie mikroфона, es nedzirdēju gandrīz ne vārda, bet tas ir dzīves sikums.

No atskaņotās "Mana dziesma" man ļoti patika divi panti:

Teic, Ziemeļu vējš,
No kurienes manī tāds spīts?
Pēc negaisa vienmēr būs saule,
Pēc nakts vienmēr rīts.

Tie ir vārdi no manas tautas,
Un dziesma man arī no tās.
Un es zinu, neviens manā vietā
To nedziedās.

Jā, draugi, mūsu vietā to neviens nedziedās.

Atpakaļ uz nometni ejot, kopēja dziedāšana. Visiem pa priekšu appuškotā pajūgā brauc akordeoniste. Dziesma- "Es nenācu šai vietā". Ar šausmām gaidīu Tomašūnu turpinam dziedāt par savu vecmāmiņu un aparātiem. Nē, dziesma beidzas, kā tai jābeidzas. Vēlāk dzirdu, ka Andris uz sarīkojumu nemaz nav bijis.

*

Apstaigāju pāris ievirzes. Vispirms pie Aloydas Jurčenko un viņas spēka avotu smēlēju baru, kas apmeties pļaviņā. Disputi ar Ilgu Reizinieci, kas saka, ka tā ir viņas vieta, bet smēlēju bars ir nedomā kustēt, un Ilga ir spiesta atkāpties. Nākamās 10 minūtes es mēģinu izdibināt, kas īsti pie Aloydas notiek, bet aizeju tikpat dumjās kā atnācās.

Nākamais pieturas punkts Ilga, kas ar savu baru apmetusies tālāk pļaviņā. Hm, nekāda Reizinieces ievirze nav sarakstā minēta.

"Folklorā ir pats demokrātiskākais iestādījums, jo tur var piedalīties visi," stāsta Ilga. Nu ja tā, tad arī es apmetos uz dibena pļaviņā. Ilga stāsta par instrumentu spēlēšanu, dzied leišu dainas, visbeidzot dejo.

Pļāvu sienu
Par visu dienu!

Eju pie Ventiņa, kas ar savām sievām un pāris vīriešiem "zortē" pļāvās salasītās zāles. Zem koka nolikti kefira maisiņi. Kas te notiek? Ventiņš atvēris ēdnicu? Ēdīšot kefiru ar galego zirņiem, zirga skābenēm. Interanti! Kad izdzirdu, ka ēdis arī balandas, es eju prom.

Iegriežos animācijas ievirzē pie Daces Liepas. Esot daudz dalībnieku, neesot vēl visus saskaitījusi. Kopējais temats? Jūs nekad neuzminēsiet! Kas cits, kā pirts. Es eju nodušoties.